

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การศึกษาเชิงวิเคราะห์บทบาทของพระอินทร์ในปัญญาสาตกถฉบับล้านนา

ชื่อผู้เขียน นางสาวสุภณิกา เชื้ออิน๊ะ

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวรรณกรรมล้านนา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :

รองศาสตราจารย์	เอมอร	จิตตะโสภณ	ประธานกรรมการ
อาจารย์ ดร.	กำชัย	อนันตสุข	กรรมการ
อาจารย์	พรรณเพ็ญ	เครือไทย	กรรมการ

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิเคราะห์บทบาทและพฤติกรรมของพระอินทร์ในปัญญาสาตกถฉบับล้านนา เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์และการดำรงอยู่ของแนวคิดเรื่องพระอินทร์ในสังคมล้านนา

ขอบเขตของการศึกษา เป็นการศึกษากาวรรณกรรมเรื่องปัญญาสาตกถฉบับล้านนา (A Critical Study of Northern Thai Version of Paññāsa - Jātaka) ที่ปริวรรตและจัดพิมพ์เผยแพร่โดยโครงการปริวรรตวรรณกรรมล้านนาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2541 โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร. พิชิต อัครนิจ เป็นหัวหน้าโครงการชาดกมีจำนวนทั้งหมด 56 เรื่องในการศึกษาได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 6 บท โดยบทที่ 1 จะกล่าวถึงที่มาและความสำคัญในการศึกษา บทที่ 2 กล่าวถึงความหมายและประวัติความเป็นมาของปัญญาสาตกถฉบับล้านนา ทั้งในด้านรูปแบบเนื้อหา ลักษณะโครงสร้าง และแนวคิดของเรื่อง บทที่ 3 กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของพระอินทร์จากวรรณกรรมพุทธศาสนาในด้านบทบาท หน้าที่ ตลอดจนแนวคิดและความเชื่อในเรื่องพระอินทร์ที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทย บทที่ 4 ศึกษาวิเคราะห์บทบาทและพฤติกรรมของพระอินทร์ที่ปรากฏในปัญญาสาตกถฉบับล้านนาในลักษณะต่าง ๆ โดยแยกอนุภาคโครงสร้างบทบาทและพฤติกรรมของพระอินทร์จากนิทานชาดก 34 เรื่อง เพื่อจัดทำตารางวิเคราะห์ และสรุปออกมาเป็นโครงสร้างบทบาทและพฤติกรรมของพระอินทร์ในวรรณกรรมเรื่องปัญญาสาตกถฉบับล้านนา บทที่ 5 ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทและพฤติกรรมของพระอินทร์กับแนวคิดและค่านิยมของสังคมที่พบในนิทานชาดก บทที่ 6 เป็นการสรุปภาพโดยรวมของการศึกษา

จากการศึกษาวิเคราะห์ดังกล่าวพบว่า บทบาทของพระอินทร์มีปรากฏอยู่ในนิทานชาดกจำนวนถึง 34 เรื่อง ในลักษณะที่ช่วยสนับสนุนแนวคิดของคนล้านนาที่มีต่อเรื่องพระอินทร์ว่า “ เป็นเทวดาผู้พิทักษ์รักษาคณดี ” โดยผู้แต่งได้นำเสนอผ่านพฤติกรรมของพระอินทร์ อาทิ การให้ความช่วยเหลือแก่พระโพธิสัตว์ หรือผู้ที่ทำความดี ละเว้นจากการทำความชั่ว และทำหน้าที่ในการดูแลสังคมให้เกิดความสงบสุขร่มเย็นไว้อย่างชัดเจน ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเรื่องพระอินทร์กับความเชื่อของคนล้านนาจากวรรณกรรมเรื่องปัญญาสชาดกนั้น ได้ข้อสรุปว่า แนวคิดเรื่องพระอินทร์ส่งผลต่อการประพฤติปฏิบัติตนของคนในสังคม ที่เน้นในเรื่องของการประกอบกุศลกรรมเพื่อเป็นอันสงฆ์ผลบุญแก่ชีวิตต่อไปในภายภาคหน้าตามคติความเชื่อทางพุทธศาสนา นอกจากนี้ ยังสะท้อนถึงสภาพสังคมและวิถีชีวิตของคนล้านนาจากโลกทัศน์ของผู้แต่ง ซึ่งทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดแนวคิดและประสบการณ์ผ่านงานวรรณกรรมท้องถิ่นอีกด้วย

ด้วยเหตุที่ปัญญาสชาดกเป็นวรรณกรรมซึ่งได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในท้องถิ่นล้านนา และเกี่ยวข้องกับกรดำเนินชีวิตของกลุ่มคนในสังคมล้านนาอยู่ไม่น้อย ดังนั้น บทบาทและพฤติกรรมของพระอินทร์ที่ปรากฏในปัญญาสชาดกฉบับล้านนาก็จึงสอดคล้องกับแนวคิดและค่านิยมของสังคม และมีความสำคัญต่อวิถีปฏิบัติตนของคนล้านนาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน

Thesis Title An Analytical Study of the Role of Indra in Lanna Paññasa - Jātaka

Author Miss Supanida Chueinta

M.A. Lanna Language and Literature

Examining Committee :

Associate Professor Em-on	Chittasophon	Chairman
Lecturer Dr. KamChai	Anantasuk	Member
Lecturer Panpen	Kruathai	Member

Abstract

The purpose of this thesis was to analyze the Roles and Behaviours of Indra in Lanna Paññasa – Jātaka and to study the relation and enduring of concept of Indra in Lanna Society.

The scope of the study is analyzed from Lanna Paññasa – Jātaka Literature , and all of Jātaka Tale has fifty – six stories . The work is divided into six chapters . The first chapter describes rationale and significance of this study . The second chapter deals with the meaning and history of Lanna Paññasa – Jātaka with regarding form , content , character of structure and concept of story . The third chapter deal with the story of Indra in Buddhist Literatures with Roles , functions , through concepts and belief in the story of Indra that has influence to Thai Society . The fourth chapter analyzes the Roles and Behaviours of Indra that were clearly found in Lanna Paññasa – Jātaka with many characters by division the motif of structure of Roles and Behaviours of Indra from thirty – four of Jātaka Tale in order to make analytical table with the conclusion of structure of Roles and Behaviours of Indra in this Literature . The fifth chapter analyzes the relationship between Roles , Behaviours of Indra and concepts , values of society that was in this Jātaka Tale . The sixth chapter , concludes the results of this study .

The results of this study to shows Roles of Indra that lived in thirty – four stories with Jātaka Tale . Support the concept of Lanna peoples that “ **Indra was the god of good persons** ” and the author to presented through Behaviours of Indra . The study of the relation between concepts of Indra and belief of Lanna peoples in Paññasa – Jātaka Literature is that concepts of Indra influence Behaviours of people in Lanna Society. And the belief in “ **Do good get good** ” and its story has reflected the Buddhist belief about “ **Cycle of Birth and Death** ”, including the condition of society tradition and the way of life from author’ s view world as a medium to present concepts and his personal experiences through local literature.

As Paññasa – Jātaka is a famous literature in local Lanna and is related to folkways of Lanna peoples , the Roles and Behaviours of Indra in Paññasa – Jātaka can be found consistently with concepts and values of Lanna Society and is important for Lanna folkways , from past until present .